

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาในบทที่ 1 และการวิเคราะห์ปัญหาในบทที่ 4 ทำให้ทราบได้ว่าระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยื่นบัญชี พ.ศ. 2561 หมวด 3 การแจ้งข้อกล่าวหา การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยื่นบัญชี ข้อ 36 กรณีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ เว้นแต่เป็นบุคคลตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหา โดยมีได้บัญญัติให้ครอบคลุมถึงบุคคลตามมาตรา 102 (9) ซึ่งควรได้รับการพิจารณาเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาผ่านคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. เพราะเป็นการกลั่นกรองโดยคณะบุคคลอีกชั้นหนึ่ง การเลือกปฏิบัติกับกลุ่มบุคคลให้แตกต่างกันดังกล่าวนั้นขาดหลักความเสมอภาค

อีกประเด็นหนึ่งเป็นการกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นข้าราชการประจำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 103 พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง) และผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง) เทศบาลนคร ได้แก่ ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง) และผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง) เทศบาลเมือง ได้แก่ ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง) และผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง) เทศบาลตำบล ได้แก่ ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง) และผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง) ไม่ครอบคลุมถึงองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้อำนวยการกองช่าง เพราะเหตุจากการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตประเภทนี้จะพบได้ทั้งรูปแบบของการฮั้ว ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ กำหนดรายละเอียดหรือคุณสมบัติของงาน กำหนดเงื่อนไข คำนวณราคากลาง ออกประกาศประกวดราคา การขายแบบ การรับและการเปิดซอง

การประกาศผล การอนุมัติ การทำสัญญาทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างล้วนมีช่องโหว่ ให้มีการทุจริตกันได้อย่างง่าย ๆ นอกจากนี้ยังมีการทุจริตที่มาเหนือเมฆ คือการอาศัยความเป็นหน่วยงานราชการด้วยกัน จึงได้รับการยกเว้นและการไม่ถูกเพ่งเล็ง แต่ความจริงผลประโยชน์จากการรับงานและเงินที่ได้รับจากการรับงานไม่ได้นำส่งกระทรวงการคลัง แต่เป็นผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลซึ่งไม่แตกอะไรรักกับการจ้างบริษัทเอกชน ยกตัวอย่างเช่น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีนโยบายในการให้บริการสาธารณสุขไปรษณีย์พื้นฐาน การดำเนินการตามจัดให้มีบริการสาธารณะตามนโยบายต้องมีข้าราชการประจำ คือ ปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นผู้เสนอนโยบายในการของบประมาณก่อสร้างผ่านการประชาคมของประชาชนในพื้นที่ มีนายผู้อำนวยการช่างเป็นผู้คำนวณงบประมาณก่อสร้าง และมีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้อนุมัติ

5.1 บทสรุป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องหลักความเสมอภาคตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และวรรคสาม การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายจึงเป็นหลักการที่ทำให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ อย่างเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ การปฏิบัติตามหลักความเสมอกันนั้นต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกันและจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้นๆ จึงจะทำให้เกิดความยุติธรรมภายใต้หลักความเสมอภาค แต่หากมิใช่เรื่องที่มีสภาพการณ์อย่างเดียวกันสามารถปฏิบัติให้แตกต่างกันได้ เช่น กฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับแก่บุคคลซึ่งออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารย่อมมีเนื้อหารายละเอียดที่แตกต่างกัน และผลบังคับที่แตกต่างกันไปได้

หลักความเสมอภาคอีกประการหนึ่งการใช้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันนั้น จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับสาระสำคัญของกฎเกณฑ์นั้น คือ กฎเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ต้องมีความสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ถึงแม้จะอยู่ในสถานะที่เหมือนกันแต่ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญนั้นแตกต่างกันแล้ว กฎเกณฑ์ที่นำมาใช้บังคับนั้นต้องแตกต่างกันไปด้วย แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นสาระสำคัญและอยู่ในสถานะที่เหมือนกันแล้ว กฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับนั้นจะต้องเป็นกฎเกณฑ์เดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบ

ตำแหน่งของบุคคลตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กับบุคคลตามมาตรา 102 (9) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน สาระสำคัญลักษณะการใช้อำนาจของบุคคลตามมาตรา 102 ดังกล่าวหาได้ค้ำจนถึงสาระสำคัญการใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการไม่ หากแต่เจตนารมณ์ในการกำหนดตำแหน่งผู้มีหน้าที่ขึ้นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ พิจารณาข้อเท็จจริงในสาระสำคัญตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ ทฤษฎีอุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์นั้นมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการทุจริต เนื่องจากระบบอุปถัมภ์เป็นระบบซึ่งมีลักษณะการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดพวกพ้องขึ้นในองค์กร ทำให้เป็นการง่ายต่อการทุจริต เช่น การโยกย้ายข้าราชการ การเลื่อนระดับ การขึ้นเงินเดือน เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านี้จะดำรงตำแหน่งในทางบริหาร ซึ่งก็คือ บุคคลตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ต่อมาวิเคราะห์สาระสำคัญโอกาสการทุจริตเจ้าหน้าที่ของรัฐตามรูปแบบการทุจริต การใช้อำนาจในการอนุญาตให้ละเว้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐเพื่อลดต้นทุนการทำธุรกิจ การใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในรูปแบบของสิ่งของ และบริการหรือสิทธิให้แก่เอกชน เช่น การออกใบอนุญาตการประกอบธุรกิจ การให้สัมปทาน การจัดซื้อจัดจ้าง และประการสุดท้ายการพิจารณาจากประเภทการทุจริตซึ่งมีทั้งการทุจริตเชิงนโยบาย โดยอาศัยรูปแบบของกฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรีหรือมติของคณะกรรมการเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม การกำหนดนโยบายที่จะทำโครงการหรือกิจการ โดยองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐบาลที่อ้างอิงประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชนเป็นอันดับแรก ผลประโยชน์อันมิควรได้เกิดขึ้นแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล หรือพวกพ้องหรือญาติมิตรของผู้กำหนดนโยบาย อาจเป็นเงิน ทรัพย์สิน สิทธิประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งมักจะเป็นผลประโยชน์มหาศาลที่ตกกับฝ่ายบริหารที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายข้าราชการประจำ

ดังที่ได้กล่าวมาหากพิจารณาหารูปแบบและประเภทของการทุจริตดังกล่าวจะเห็นว่า การกำหนดตำแหน่งของผู้มีหน้าที่ขึ้นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเป็นบุคคลตามมาตรา 102 (1) – (9) ทั้งสิ้น ในทรรศนะของผู้เขียนเห็นว่าแม้จะมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน มีระดับที่แตกต่างกันตามแต่เพื่อประโยชน์ของรัฐในการตรวจสอบการใช้อำนาจผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ตามหลักธรรมาภิบาล (Good governance) เปิดเผยและ โปร่งใส (Transparency) และพร้อมที่จะถูกตรวจสอบและรับผิดชอบ (Accountability) ทั้งในทางการเมืองและกฎหมาย จึงถือว่าบุคคลตามมาตรา 102 อยู่ในสถานะที่เท่าเทียมกัน จึงควรได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน

วิเคราะห์การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี และข้าราชการพลเรือนทุกคนของสหรัฐ จะต้องออกจากตำแหน่ง หากถูกฟ้องขับออกจากตำแหน่ง และถูกตัดสินว่ากระทำผิดฐานกบฏ รับสินบน หรือกระทำผิดอาญาร้ายแรงอื่น ซึ่งการตรวจสอบความจริงก่อนฟ้องก่อนที่จะแจ้งข้อกล่าวหาสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เริ่มกล่าวหา โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่กล่าวหาต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรว่าการกระทำผิดอันเป็นเหตุแห่งการถอดถอนเกิดขึ้น หลังจากนั้นที่ประชุมใหญ่ของสภาผู้แทนราษฎรจะมอบหมายให้ “คณะกรรมการยุติธรรม” (The Judiciary Committee) ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงที่กล่าวหาว่ามีมูลหรือไม่ เพื่อที่จะรายงานผลให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติอีกครั้งหนึ่ง กระบวนการพิจารณาในขั้นนี้ไม่มีหลักปฏิบัติที่แน่นอนตายตัว พยานหลักฐานอาจได้มาจากการค้นหาของคณะกรรมการหรือจากลูกขุนใหญ่ จะเห็นได้ว่ากระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนฟ้องคดีนั้นเป็นการกลั่นกรองในรูปแบบของคณะกรรมการพิจารณา

วิเคราะห์การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งประกอบด้วยประธานาธิบดีและผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งประธานาธิบดี สมาชิกรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น เหตุที่จะกล่าวหาว่า สำหรับประธานาธิบดีกรณีทรยศต่อประเทศชาติ (Haute Trahison) เท่านั้น การกล่าวหาประธานาธิบดีต่อศาลอาญาสูง ผู้ที่จะทำหน้าที่กล่าวหาในกรณีนี้คือสภาทั้งสองสภา ซึ่งมีเงื่อนไขว่าทั้งสองสภาต้องลงมติเหมือนกัน ในญัตติกล่าวหา (vote identique) ต้องลงมติโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงเห็นด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของแต่ละสภา ส่วนรัฐมนตรีการกล่าวหาว่าทำผิดต่อศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐนั้น ผู้กล่าวหา ได้แก่ อัยการประจำศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาคำฟ้องเป็นผู้กล่าวหา หรือบุคคลที่ผู้เสียหายเนื่องจากการทำความผิดดังกล่าวสามารถร้องทุกข์กล่าวโทษต่อคณะกรรมการพิจารณาคำฟ้องได้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนฟ้องคดีนั้นเป็นการกลั่นกรองในรูปแบบของคณะกรรมการพิจารณา

ดังที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น จะต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนแจ้งข้อกล่าวหา ก่อนฟ้องคดีเสมอ โดยรูปแบบของคณะหรือกลุ่มบุคคล เป็นคณะกรรมการ โดยการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาคณะกรรมการยุติธรรม และการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นคณะกรรมการพิจารณาคำฟ้องเป็นผู้ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนฟ้องก่อนจะส่งไปให้อัยการประจำศาลฎีกาพิจารณาสั่งฟ้องอีกทีหนึ่ง

หากพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 234 (2) บัญญัติให้หน้าที่และอำนาจแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนที่ถูกกล่าวหาในการกระทำความผิด 4 สถานความผิด คือ ฐานร่ำรวยผิดปกติ ฐานทุจริตต่อหน้าที่ ฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 (2) บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม โดยการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 90 ให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวกรณีที่มีการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนฟ้องคือการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นให้ดำเนินการเป็นคณะประกอบด้วยเลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวนเป็นหัวหน้า พนักงานไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคนร่วมเป็นคณะ และอาจมีผู้ช่วยพนักงานไต่สวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้ และในการไต่สวนปากคำผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานต้องกระทำโดยเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือพนักงานไต่สวนหนึ่งคน และผู้ช่วยพนักงานไต่สวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อีกหนึ่งคน เมื่อมีการกล่าวหาว่า มีการกระทำความผิด 4 สถานความผิด คือ ฐานร่ำรวยผิดปกติ ฐานทุจริตต่อหน้าที่ ฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จะต้องมีการแสวงหาข้อเท็จจริงรวบรวมพยานหลักฐานไต่สวนเบื้องต้นโดยหัวหน้าพนักงานไต่สวน ร่วมกับพนักงานไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคนร่วมเป็นคณะและอาจมีผู้ช่วยพนักงานไต่สวนก็ได้ ก่อนที่จะดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหา และแม้มีมติกรรมการ ป.ป.ช. แล้วก็ตามยังต้องผ่านการพิจารณาสั่งฟ้องคดีโดยพนักงานอัยการอีกครั้งหนึ่ง แต่ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นฟ้องคดีจึงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือใจยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ผ่านการพิจารณาสั่งฟ้องคดีโดยพนักงานอัยการ ดังนั้น การตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนฟ้องคดีในมูลคดีจึงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือใจยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน

ควรมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงในรูปแบบคณะบุคคล เพื่อให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพ มีการตรวจทานโดยคณะบุคคล ไม่ให้เกิดการใช้ดุลพินิจโดยเจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวในการแจ้งข้อกล่าวหา

วิเคราะห์การดำเนินคดีตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นบัญชี พ.ศ. 2561 หมวด 3 การแจ้งข้อกล่าวหา การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นบัญชี ข้อ 36 กำหนดให้ก่อนแจ้งข้อกล่าวหาบุคคลตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นต้องเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมาย เป็นการพิจารณาในรูปแบบของคณะ เพื่อพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหา แต่ไม่รวมบุคคลตามมาตรา 102 (9) ซึ่งมีสาระสำคัญในข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน แต่มีปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวให้แตกต่างกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ควรปรับปรุงการปฏิบัติงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรมและสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อบุคคล กรณีกฎหมายได้บัญญัติให้มีการแจ้งข้อกล่าวหาต่อบุคคลผู้มีหน้าที่ขึ้นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ในประเด็นนี้ เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นบัญชี พ.ศ. 2561 หมวด 3 การแจ้งข้อกล่าวหา การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นบัญชี ข้อ 36

จากเดิมบัญญัติ ข้อ 36 กรณีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้มีหน้าที่ขึ้นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินผู้ใดจงใจ ไม่ขึ้นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจขึ้นบัญชีทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ เว้นแต่เป็นบุคคลตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหา

แก้ไขเพิ่มเติมเป็น ข้อ 36 กรณีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้มีหน้าที่ขึ้นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินผู้ใดจงใจ ไม่ขึ้นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจขึ้นบัญชีทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินแจ้ง

ข้อกล่าวหาให้ผู้ยื่นทราบ เว้นแต่เป็นบุคคลตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) และ (9) ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหา

2) ข้อเสนอแนะซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ควรปรับปรุงการปฏิบัติงานและกฎหมาย ประกาศที่เกี่ยวข้อง ให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม และสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อบุคคล กรณีในประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องกำหนดตำแหน่งของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งจะต้องยื่นบัญชีตามมาตรา 103

จากเดิมบัญญัติ ข้อ 4 ให้เจ้าพนักงานของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(31) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

31.3 องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

31.3.1 ปลัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)

31.3.2 ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

31.4 เทศบาลนคร

31.4.1 ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)

31.4.2 ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

31.5 เทศบาลเมือง

31.5.1 ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)

31.5.2 ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

31.6 เทศบาลตำบล

31.6.1 ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)

31.6.2 ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

แก้ไขเพิ่มเติมเป็น ข้อ 4 ให้เจ้าพนักงานของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(31) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

31.3 องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

31.3.1 ปลัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)

31.3.2 ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

31.4 เทศบาลนคร

31.4.1 ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)

31.4.2 ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

31.5 เทศบาลเมือง

31.5.1 ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)

31.5.2 ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

31.6 เทศบาลตำบล

31.6.1 ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)

31.6.2 ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

31.7 องค์การบริหารส่วนตำบล

31.7.1 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับกลาง)

31.7.2 ผู้อำนวยการกองช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับกลาง)

หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามที่ได้เสนอแนะนี้ อาจส่งผลดีทำให้กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้วยมาตรการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและสอดคล้องเหมาะสมกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก่อให้เกิดความโปร่งใส ทำให้การตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินที่ขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม